

OPONENTSKÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce: **Restaurování souboru malířských děl na papíru**

Autor práce: **Bc. Jana Háková**

Vedoucí práce: **Josef Čoban, akad. mal. a restaurátor**

Rok obhajoby: 2016

Oponent: **MgA. Tereza Cikrytová**

Bakalářská práce studentky Jany Hákové je rozčleněna do čtyř částí. Tři z nich tvoří samostatné restaurátorské zprávy k jednotlivým dílům, poslední část je teoretická.

Restaurátorské dokumentace jsou velmi podrobně a pečlivě zpracovány a zahrnují všechny obvyklé části v přiměřeném rozsahu. Kladně hodnotím zejména rozsah průzkumů a vyhodnocení průzkumů, kde studentka nejen opakuje to, co již bylo zjištěno, ale zamýšlí se také nad možnými příčinami a souvislostmi. Všechny dokumentace jsou doplněny poměrně bohatou obrazovou přílohou.

Za zvláštní snad lze považovat první body každého restaurátorského záměru – fotografická dokumentace, provedení průzkumu – ačkoli z řazení práce jasně vyplývá, že tyto úkony již byly provedeny (str. 19, 65, 104). Toto řazení kapitol vychází ze zvyklosti, nicméně možná by stálo za zvážení, zda v ní pokračovat. Nebo alespoň stručně zmínit, že průzkum již byl proveden.

V seznamu použitých materiálů by bylo vhodné dát si větší pozor na aktuálnost informací (např. sídla firem) nebo tyto údaje vůbec neuvádět.

V kapitole Podmínky a způsob uložení (str. 27, 74, 112) by bylo vhodné důsledněji oddělit podmínky pro uložení (ve tmě) a pro vystavení (osvětlení např. do 150 lx).

Fotografické přílohy jsou dostatečné a výběr fotografií je většinou zdařilý. Přesto by bylo možné fotografiím věnovat více péče, zejména s ohledem na to, že se jedná o bakalářskou práci. U detailních fotografií bych doporučovala vložit měřítko, nebo zákres detailu v celku. Bez měřítka některá poškození působí výrazněji, než ve skutečnosti jsou (např. str. 82, obr. 5). U některých fotografií by byl vhodnější podrobnější popis. Ačkoli celkově je kvalita snímků dobrá, některé nepůsobí dobře (lesknoucí se škála na obr. 16, str. 88, nejednotlivé pozadí na obr. 30 a 31, str. 133 a 134 apod.).

Práce je velmi rozsáhlá, proto se v další části posudku zaměřím pouze na některé konkrétnější otázky či náměty k zamyšlení.

Prvním restaurovaným dílem byla olejomalba na papíru *Skály* od Julia Mařáka.

V popisu objektu (str. 14) studentka uvádí „výrazný defekt u spodní hrany malby“, který bohužel není dokumentován fotograficky. Vzhledem k tomu, že i dále je popisován jako „závažný“, bylo by zařazení fotografie patrně na místě.

V části „Lokální rovnání“ (str. 21) není jasné, zda byl sklad vlhčen a rozžehlován z lícové či z rubové strany.

Obraz byl na závěr lakován damarovým lakem s odkazem na jeho optickou stálost. Bylo by nicméně zajímavé alespoň krátké srovnání tohoto druhu laku s moderními laky s obsahem UV stabilizátorů.

V části adjustace bych se pozastavila nad vlepováním proužků netkané textilie do rámu pomocí oboustranné lepicí pásky. Dle slov studentky se jednalo o zcela běžnou pásku, u které bych se obávala možnosti postupného proniknutí lepidla přes netkanou textili (která není v textu nijak dále specifikována) až na obrazovou vrstvu.

V seznamu je také zařazen Benátský balzám, který není v postupu nikde uveden.

Při osobní prohlídce restaurovaného díla se prokázala jeho reakce na rychlé změny klimatických podmínek, což je u díla na papírové podložce zcela přirozené. Nicméně by bylo vhodnější dílo při přesouvání postupně pomalu aklimatizovat. Ukázala se také nerovnoměrnost nanesené lakové vrstvy, pravděpodobně způsobená různým vsakováním laku podložkou. Ačkoli je to již nad rámec této bakalářské práce, bylo by vhodné zvážit přelakování díla.

Druhým restaurovaným dílem byla lavírovaná kresba *Borový les* od Julia Mařáka.

V části věnované metodice průzkumu v UV luminiscenci (str. 61) bych dala pozor na mísení pojmů energie a vlnová délka záření. Jedná se o dvě různé, nepřímo úměrné vlastnosti záření. Formulace „...přemění v energii o větší vlnové délce...“ je tedy nepřesná.

Z popisu provedení zkoušek rozpustnosti vyplývá, že papír se rozpouštěl vodou. Pravděpodobně se vodou rozpouštěla pouze barva papíru.

V závěru této části se studentka velmi podrobně věnuje pokusům o podlepení díla. Snaží se využít postup na přípravu *adhezivní japonové fólie* podle návodu Ondřeje Lehovce. S ohledem na to, kolik energie a času těmto pokusům věnovala, mě překvapil její závěr, že dílo nakonec vůbec podlepeno nebylo. Jistě by se v případě nutnosti podlepení daly zvažovat i jiné možnosti – např. natření lepidla Klucelu G na japonský papír štětcem a jeho následná aktivace, či podlepení fólií Beva 371. Výsledné řešení (napnutí na lepenku pomocí pruhů japonského papíru) se však zdá jako vhodné a dostatečné. Konkrétní způsob mi však připadá trochu komplikovaný (lepidlo by například mohlo být nanášeno přímo na proužek japonského papíru, který slouží jako lem). Popis by také mohl být pro lepší porozumění doplněn nákresem.

Třetím restaurovaným dílem byl pastel na papíru *Portrét ženy v zeleném* od Karla Špillarova.

Zde ve vyhodnocení průzkumů (str. 103) studentka až zcela v závěru zmiňuje špatný stav barevné vrstvy (sprášený pastel), což se nikde dříve v průzkumu neobjevilo. Přesto se jedná o poměrně zásadní poškození.

V části o adjustaci (str. 110) studentka píše, že pro uchycení díla do pasparty bylo nutné zvolit silné adhezivum, které by dílo příliš neprovlhčilo. Použitý japonský papír s Klucelkem G splňuje druhou podmínku, nicméně toto lepidlo není příliš silné. Požadavek na neprovlhčování díla se zdá být trochu nejasný s ohledem na to, že během restaurování bylo dílo opakovaně celoplošně fixováno vodným roztokem vyziny. Nebylo by tedy lepší zvolit jiný fixativ?

V použitých materiálech postrádám papírovinu, která byla použita k doplnění chybějícího rohu.

Teoretická část se zabývá otázkou identifikace dámy na restaurovaném Špillarově obraze.

Zde studentka prokázala schopnost literárního a archivního výzkumu i sepsání samostatného textu. Vytkla bych snad jen mírnou nepřehlednost Špillarových pobytů v Paříži (str. 137) a také absenci zmínky o tom, že osoba Berta Stiebralová a Berta Špillarová jsou jedna a tatáž. Tato domněnka je potvrzena až na straně 140, což se zdá trochu pozdě s ohledem na to, že se jedná o vyobrazenou dámu.

Nicméně oceňuji systematickosti průzkumu a množství použitých pramenů a literatury.

V práci kladně hodnotím zejména to, že i přes její značnou rozsáhlost se studentce podařilo udržet přehledné členění a jasnou strukturu. Odkazy na obrázky zařazené v textu také usnadňují orientaci.

Text je psaný čtivě, jazyková úroveň odpovídá povaze předkládaného textu. Vytkla bych pouze nesprávné používání některých tvarů trpného rodu, slovo „nestandartní“ místo „nestandardní“ (str. 8) či použití spíše slangového slova „japan“ (např. str. 19). Jedná se však pouze o drobnosti, které nenarušují celkově dobrou kvalitu textu.

Přesto, že se jedná o převážně praktickou práci, ocenila bych také větší množství literatury.

V předkládané práci studentka splnila zadání a prokázala značnou šíři znalostí a zkušeností při restaurování děl složených z různých materiálů. I přes veškeré uvedené výtky považuji práci za velmi zdařilou, doporučuji ji k obhajobě a hodnotím stupněm jedna minus.

MgA. Tereza Cikrytová

V Praze, dne 2. 6. 2016